

บทคัดย่อ

การสู้รบในประเทศพม่าซึ่งยืดเยื้อยาวนานกว่าหกทศวรรษ ส่งผลให้ประชากรชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากในแถบตะวันออกของประเทศกลายเป็นผู้พลัดถิ่น และต้องดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความไม่แน่นอนตามแนวตะเข็บชายแดนไทย-พม่า ชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่นจำนวนมหาศาลเหล่านี้ เป็นผู้ไม่รู้หนังสือขนานแท้ กล่าวคือ ทั้งอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ ในกระบวนการพัฒนาสมัยใหม่ การรู้หรือไม่รู้หนังสือเป็นตัวชี้วัดความผาสุกทางสังคมและเศรษฐกิจประการหนึ่ง ภายใต้กรอบคิดที่ว่านี้ ตลอดช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จึงมีโครงการสอนการอ่านเขียนภาษากะเหรี่ยงสะกอสำหรับผู้เรียนระดับโตเกิดขึ้นมากมายในค่ายผู้ลี้ภัยตามเขตแนวชายแดนไทย-พม่า แม้จะไม่ประสบความสำเร็จมากนักก็ตาม

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างแนวคิดสองประการคือ การรู้/หรือไม่รู้หนังสือกับการพัฒนาของชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น อย่างไรก็ดี งานวิจัยนี้ได้แนวทางจากหลักการในงานศึกษาว่าด้วยการรู้หนังสือแนวใหม่ของสตรีท (Street 1984) และเริ่มต้นศึกษาจากความคิดพื้นฐานที่ว่า ประวัติศาสตร์การรู้หนังสือของชาวกะเหรี่ยงมิได้เพิ่งเริ่มต้นขึ้นพร้อมกับการถือกำเนิดขึ้นของตัวเขียนในช่วงกลางยุคศตวรรษ 1800 หากแต่นับย้อนหลังไปได้เป็นพันปีก่อนหน้านั้น โดยผ่านชนบประเพณีที่เล่าสืบต่อกัน ระบบการอยู่อาศัยในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากกระบวนการเก็บข้อมูลโดยละเอียดในสองทวีป พบว่า แนวคิดการพัฒนาแบบสมัยใหม่มีอิทธิพลต่อการตีความนิยามของการรู้/ไม่รู้หนังสือของชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่นในเขตแนวชายแดนไทย-พม่ามากที่สุด ข้อค้นพบจากงานวิจัย ชี้ให้เห็นความจำเป็นในการพัฒนาโครงการอ่านเขียนสำหรับผู้เรียนระดับโต ที่ครอบคลุมทั้งระบบคุณค่าและความต้องการของชุมชนของผู้เรียน และเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในฐานะเครื่องมือช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ จากที่กล่าวมา งานวิจัยนี้มุ่งหวังให้เกิด “การพัฒนาอย่างแท้จริง” ตามแนวคิดของซิมีอาติชิ (Siemiatycki 2005) เพื่อให้ชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่นซึ่งมีภูมิหลังและภาษาแตกต่างหลากหลาย มีความเข้มแข็งและสามารถมีส่วนร่วมในชุมชนของพวกเขาได้อย่างเต็มที่

ABSTRACT

As a consequence of a protracted civil war spanning more than six decades in Burma, large numbers of Karens from Eastern Burma have been displaced and living precarious existences along the Thai-Burma border zones. Significant numbers of these displaced Karen are identified as being non-literate in the traditional sense of the word; that is, unable to read and write. Within a modernist paradigm of development, literacy and its counterpart non-literacy are seen to be indicators of economic and social well-being. Within this paradigm thinking, a number of programs to teach Sgaw Karen literacy to adult learners have been facilitated in the refugee camps along the Thai-Burma border zones over the past decade with limited success.

This research aimed to explore the nexus of the dual constructs of literacy/non-literacy and development of these displaced Karens. However, being guided by the tenets of Street's (1984) New Literacy Studies, the research began from the premise that Karen literate history did not just begin in the mid 1800s when a written script was introduced, but actually has existed for millennia prior through their oral traditions, community system of living and local knowledges.

Through a process of detailed data collection spanning two continents, it was seen that the dominant modernist model of development prevails in the interpretation of meanings attached to literacy/non-literacy amongst the displaced Karens on the Thai-Burma border zones. The findings have spurred a quest to develop a literacy program for adult learners that will be inclusive of the values and needs of the receiving community; recognizing the local knowledges they can bring to the learning environment. In this way, it is aimed that "real development" posited by Siemiatycki (2005) will be achieved in which displaced Karens from varying tribal backgrounds and languages will be empowered to participate fully in their communities.